

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9081/2022
14.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Владица Јовић, адвокат из ..., против тужене „ProCredit Bank“ АД Београд, коју у ревизијском поступку заступа пуномоћник Весна Јовичић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Ужицу Гж 1438/21 од 22.03.2022. године, у седници одржаној 14.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Ужицу Гж 1438/21 од 22.03.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Основног суда у Ужицу П 662/21 од 04.06.2021. године и пресуда Вишег суда у Ужицу Гж 1438/21 од 22.03.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се утврди да је апсолутно ништава и не производи правно дејство одредба члана 1. Уговора о кредиту ...-...-... од 17.11.2006. године у делу који гласи: „Корисник кредита је сагласан да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита“, као и да се тужена обавезе да му на име стицања без основа плати износ од 100 евра у динарској противвредности на дан исплате кредита са законском затезном каматом од 17.11.2006. године до исплате и да му накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 34.590,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ужицу П 662/21 од 04.06.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено је да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство одредба члана 1. уговора о кредиту ...-...-... од 17.11.2006. године у делу који гласи: „Корисник кредита је сагласан да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита“. Ставом другим изреке тужена је обавезана да тужиоцу на име стицања без основа плати износ од 100 евра у динарској противвредности на дан исплате кредита са

законском затезном каматом од 17.11.2006. године до исплате. Ставом трећим изреке тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 24.240,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Ужицу Гж 1438/21 од 22.03.2022. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила посебну ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са туженом банком закључио уговор о кредиту дана 17.11.2006. године, у износу од 5.000 евра у динарској противвредности. У члану 1. уговора тужилац се као корисник кредита сагласио да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита, а што представља износ од 100 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате кредита. У обрасцу-Основни подаци о кредиту од 17.11.2006. године садржани су подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, тако што је у тачки 3. исказана номинална каматна стопа од 13,2% годишње фиксно, док је под тачком 4. исказана ефективна каматна стопа од 16,86% годишње, а у тачки 6. приказан је укупан износ накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту у износу од 7.908,45 динара фиксно, једнократно, а што је такође исказано и у плану отплате кредита, као друге уплате у износу од 100 евра.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна уговорна одредба ништава, јер не прецизира који су то стварни трошкови обраде кредита, па је тужиоцу остао непознат механизам по коме се добија висина трошкова који нису укључени у ефективну каматну стопу већ наплаћени као посебан трошак. По додатној аргументацији другостепеног суда тужиоцу су уручени основни подаци о кредиту и план отплате кредита, али тужена није доказала да је пре закључења уговора уручила тужиоцу преглед битних елемената отплате кредита чиме би га у потпуности информисала о врсти и висини ових накнада и других трошкова који падају на његов терет. С обзиром

да је по ништавој одредби уговора наплаћен предметни износ, то тужилац има право на враћање датог по одредбама члана 104, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

По члану 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06 која се примењује од 01.10.2006. године) и која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту од 17.11.2006. године. На основу одредаба тачке 5. ове Одлуке може се закључити да понуда банке која се односи на кредите треба да јасно и недвосмислено садржи следеће податке: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1) као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 11. ове одлуке. (тачка 5. став 3.). Поред тога по одредби тачке 7. став 2. наведене Одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун.

Уговор о кредиту је уговор по приступу чије основне елементе сачињава банка, као давалац финансијске услуге, при чему је дужна да клијенту, пружи информације о условима који се односе на одобравање кредита, па корисник кредита може да прихвати или не понуђене услове уговора. Нема сумње да банка у овом уговорном односу има доминантан положај, али уколико је кориснику кредита у понуди јасно предочена обавеза плаћања накнаде за обраду кредита, изражена у апсолутном новчаном износу, тиме је корисник у потпуности информисан о врсти и висини

накнада и трошкова који падају на његов терет и омогућено да услове кредита упореди са понудама других банака, па се не може говорити о наметању уговорне обавезе противно основним начелима облигационог права.

У конкретном случају тужиоцу је уручен образац – Основни подаци о кредиту од 17.11.2006. године у коме су исказани висина ефективне каматне стопе, као и подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (поред осталог, укупан износ накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту у износу од 7.908,45 динара). Поред тога наведени су и подаци који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе, а што све одговара садржини обрасца који има значај понуде предвиђене наведеном Одлуком НБС и Упутством за спровођење те Одлуке („Службени гласник РС“ број 57/2006, 88/2006). То значи да је супротно становишту првостепеног суда, предметна накнада јасно исказана као податак који се укључује у обрачун ефективне каматне стопе, при чему се у периоду отплате кредита наплаћује номинална каматна стопа, док је ефективна каматна стопа искључиво информативног карактера и показује укупну цену кредита. Тужилац је на изложен начин у предуговорној фази, упознат са висином ефективне каматне стопе, која исказује укупне трошкове кредита и цену банкарског производа, као и висином накнаде за обраду кредита, при чему банка није била дужна да кориснику предочава структуру накнаде, односно доказује да је реч о стварним трошковима како би се сматрало да је клијент са њима упознат на јасан и недвосмислен начин. Осим тога, према наведеној Одлуци НБС (тачка 7. став 2.) образац битних елемената кредита уручује се клијенту приликом закључења уговора, па супротно становишту другостепеног суда исти нема значај понуде и обавештавања корисника у предуговорној фази. Следом наведеног предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1, 210. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав ревизије од стране адвоката у износу од 18.000,00 динара, као и на име трошкова судске таксе за жалбу и другостепену одлуку по 2.370,00 динара, за ревизију 4.740,00 динара и ревизијску одлуку 7.110,00 динара, а све према важећој Адвокатској и Таксеној тарифи.

На основу члана 416. став 1. ЗПП Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић